

معلم: فاتح سمیعی.

345

3

معلملرگه اورننهك

ياکه

عمومی پروگرام.

آلتی صنفلی هم روسچده اوقلا طورغان ایر وقز مکتبلی اوچون.

ПРИМѢРНЫЯ

Программы Уроковъ

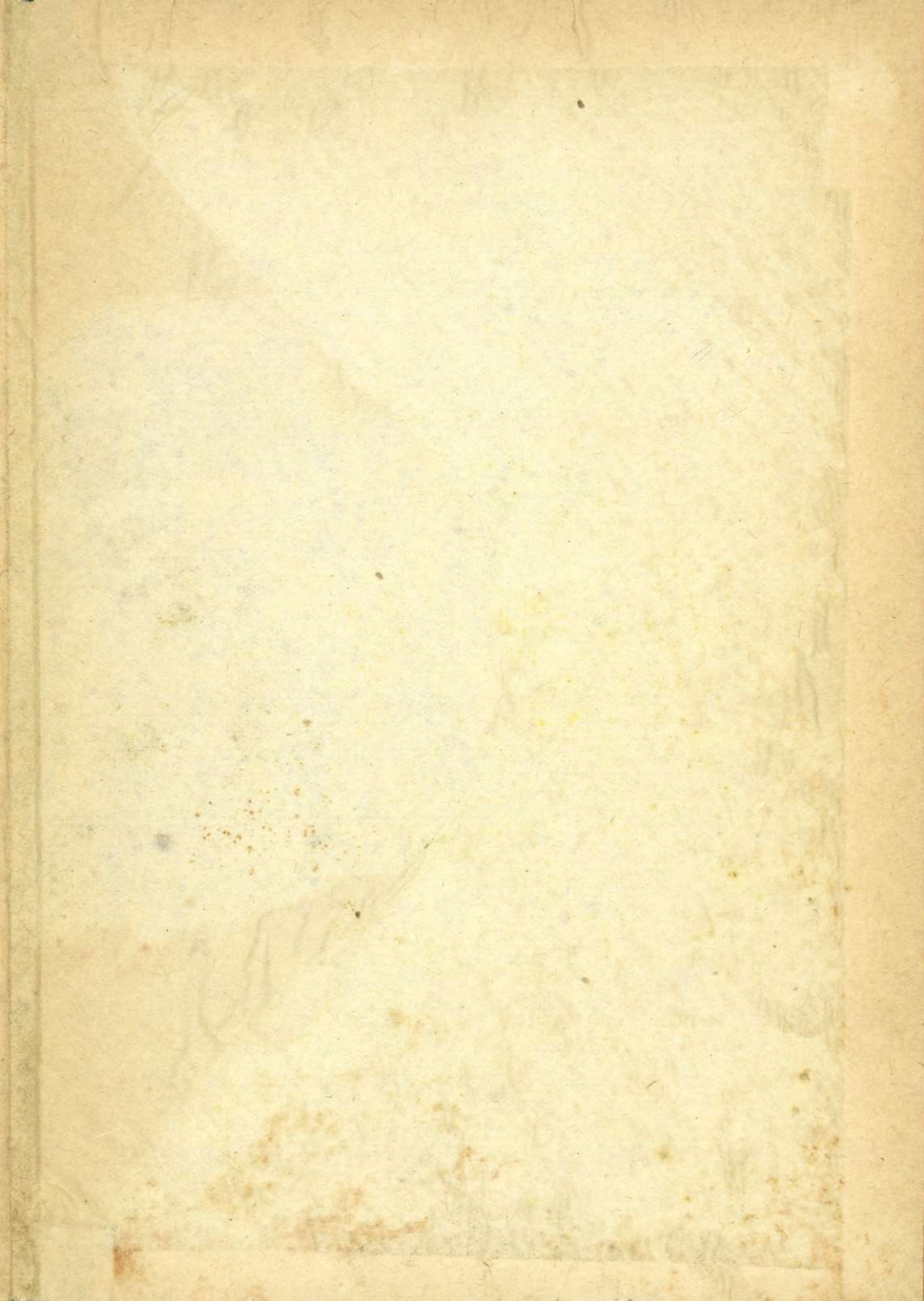
ВЪРОУЧЕНІЯ И ТАТАРСКАГО ЯЗЫКА.

КАЗАНЬ.

Типо-литографія «УМИДЪ».

1914.

Прозверено
1949 г.

Прозверено
2001 г.

معلم: فاتح سيفى.

374-د.

375

✓ ۲۳۰۱

3

معلملر گه اور نهك

يا كه

عمومى پروگرام.

آلتى صنفلى هم روسچهدده او فلا طورغان ايرو و قز مکتبلىرى او چون.

۴۷۱

ПРИМЪРНЫЯ

Программы Уроковъ

ВЪРУЧЕНІЯ И ТАТАРСКАГО ЯЗЫКА.

468

104

КАЗАНЬ.

Типо-литографія «УМИДЪ».

1914.

مقدمه.

بزنڭ مكنبلرمزنگ باروشنده ايڭ چيتون اش، شېهه سز، پروگرامسزلقدر . بونڭ بلهن، كوب معلملرگه باش وانا رغه طوغرى **ك**يله. پروگرامسزلقدر مكنتب اشنده نيقدر اوڭغايسزلقدر طودروون، ايندى فانلاب طور ورغده حاجت يوق. اوقو - اوقتو شېكللى نچكه ودقتلى اشده ده بر پلان بولماسه نيگه يارى؟ بره مكنتبگه معلم بولوب بارا. قش بوينه نيلر اوقوتاسن بله. آبدراب بته. ئهلى بر نرسه اوقتوب قارى. ئهلى بر نرسه يازدروب قارى. كتاب سايلى. كتاب بوينچه اوقوتماقچى بولا. ايكي نرسهدر، ديب، ايكي اسمده گى ايكي كتابنى اوقوتا باشلى. ايكي سىده بر نرسه بولوب چغا. شا كرد، مكنتبده اوقى، نى اوقوغان ونى اوقيهچق، نى نرسهدن معلومات آلاچق، مكنتبدين نرسه آلوب چعاچق، آى بله. اول ئهلى، پروگرامسزلاق سببلى، اون مكنتبده اون تورلى اوقوتو، ايڭ كيره كلى نرسه لر قالدروب، كيره كلاس وفائده سز نرسه لر اوقولو، اصولسز كتابلرغه ايبهروب بارو، صنفدين صنفقه كوچكانده مناسبت **связь** بولماو، مكنتب تمام اينكانده كوب نرسه لرنگ تمام بولمېچه، **законченный** خاراكتيرن آلا آلمېچه، باشلانوب غنه قالدورلى شېكللى اوڭغايسزلقدرنى صانابده بترورلك توڭل. قسقه سيغنه، پروگرامسزلاق - مشكل. ايكنچى ياقدين، حكومت، بزنڭ مكنبلردن پروگرام طلب قىلا. نى اوقوتاسز؟ پروگرامكز فايدە؟ سؤاللىرى كوب مكنتب اداره لرن آبدراوده قالدرا. شولاي - اوق، روسچه اوقولا طۇرغان رسمى مكنبلرده اشكوللرده، روسكى كلاصلرده، آنا تلى ودين درسلى اوچون، پروگرام مسئلهسى بيك مهم. رسمى مكنبنڭ، همه يرىده رسمى بولا. شونڭ اوچون، كوب برده، اينسپيكتورلردن بعضلى، اوزلىرى قاراوندغى، مسلمان اشكوللردن آنا تلى ودين درسلى اوچون پروگرام طلب قىلالر. كتابلرنى وآلارنگ مندرجه لرن صوريلر. البته. آلارنگ حقلىرىده بار. چونكه روس مكنبلرنده اوقولا طۇرغان، همه درسلى، درس كتابلىرى تيشىلى اورنلردن تصديق قىلنغان بولالر. اگر بزدهده، آنا تلى ودين درسلى بىنگ پروگرامى، كتابلىرى ياخشىلاب توزولوب، تيشىلى

اورنلرنن تصدیق قیلنوب چقسه، شول پروگرام بوینچه اوقوتونی، اینسپیکتورلر، اشکوللرده، مجبوری ایتهرلر ایدی. اول وقت، بعض اشکوللرده، کونینه منتظم ره وشده ۲-۳ ساعت آنا تلی و دین درسلی اوقولغان حالده، بعضلرنده آطنه غه بر مرتبه دین درسی اوقولماو واقعه لری بولماس ایدی. الحاصل، مکتبلرمزده درسلرنی ترتیبلی و اساسلی دوام ایتدرو اوچون پروگرام کیرهك. مأمورلرگه جواب بیورر اوچون پروگرام کیرهك. اشکوللرمزده، آنا تلی و دین درسلرن منتظم ره وشده اوقوتولونی مجبوری ایتهر اوچون پروگرام کیرهك. قسه سن غنه ئه یتکه نده، یاخشی مکتب، یاخشی اشکولا بولسون اوچون، مطلقا، یاخشی پروگرام، یاخشی درس لکلر کیرهك. روسلرده هر توری مکتبلرنک، فن و هنرلرنک مفصل پروگراملری بار. بزده ایسه، ایك اهمیتلی و ایك کوب اولان ابتدائی مکتبلرمزگه ده، عمومی بر پروگرام یوق. بولسه ده، بعض بر مدرسه و مکتب اداره لرینک اوزلری اوچون گنه توزولگان کچکنه و بر یاقلی پروگراملردن غنه عبارت. اونکان بل «مکتب» ژورنالی بو مسئله نی مذاکره گه قویدی. باشلاب، اوزینک «دورت یللق ابتدائی مکتب پروگرامماسی» ن توزوب چغاردی. بونی یاخشی و نوبلی هم مکمل بر نرسه، دیورگه یاری. ئه لیگه قدر بو یولده برنچی اش. لکن اول، ژورنال صحیفه لرده مذاکره گه قویلغان غنه اولوب، مستقل بر صفت آلا آلمانغان ایدی. شوکا کوره اول، ئه لیگه قدر عمومیلهدرلمه دی. شولای اوق، «محمدیه» پروگرامی ده اوز بابنده یاخشی نرسه. فقط اول، «محمدیه» اوچونگنه و شونک ترتیبی بلهن گنه توزولگانلنکدن آنی عمومیلهدرورگه ممکن توکل.

میدن اوزم، پروگرامسزلقدن آبدراغان معلملرنک برسی بولدقمدن، بو حقه اوزمنک آلمان تجربهلرمدن بر نتیجه چغاروب، عمومی بر پروگرام توزو اوینه کیلدم. اول مکتبلرینک کوبسی، آلتی صنفلی (دورت ابتدائی، ایکی رشدی) بولدقندن، پروگرامنی ده آلتی صنف اوچون توزودم. حاضرگی کونده، کوب مکتبلرمزده روس تلی اوقوتولا، هم بولای ده روسچه -- تاتارچه مکتبلرگه ده باراقلی بولسون اوچون، پروگرامنی، روسچه اوقولا طۇرغان مکتبلر اوکغاینده راق توزودم. آنک اوستینه، مینم تجربه مده شول یولده.

بزنك اشكوللرمز، عادته دورت يىلق. لىكن ئه ليگه قدر، آنده كروب او قوچىلر،
 ايكى يل قدر تاتارچه او قوھان بولالر. ديمك، آلار، اشكولغه كركاچ برنچى
 يلد، تاتارچه دن اوچنچى صنف درجه سنده بولالر. مونته اول، بارسن جيغاچ
 آلتى صنف بولا. (مېنىم اوز مکتبم — اوز اشكولام، آلتى صنفلى. ايكى يل
 آنا تلى ودين درسلى گنه او قواوب، اوچنچى يىل روسچده او قولا باشلى.
 بىك موفقىتلى. باشقه يرلرده شولاي بولوون تلر ايدم). البته بو پروگرام
 بلن، دورت صنفلى، بيش صنفلى مکتبلرده فائده لانورغه ممكن. هر صنف
 اوز درجه سنده законченный خارا كتير آلعانلقدن، آندن بر ضررده بولمايه چق.
 بارى، پروگرامده، ايكنچى صنفدن صوڭ. حساب، جغرافيا، اشيا و طبيعت
 درسلى و باشقه شونك شيكلى فنلر كورسه تلمه دى. مين آلارنى روسچده دن
 او قورغه قالدردم. تاتارچه دن او قوتقاند، آلار اوچون، هر بر اوستا معلم،
 روسچده دن فاراب، پروگرام توزى آلاچق. آنده بى فرق ده بوق. پروگرامنى
 توزو گانده، باشلاب اوزمنك تجر به منى، اصوللى درسلى كلرنى، «معلملره نمونه»
 «محمدیه» دورت يىلقى ابتدائى مکتب» پروگراملرن آلد، طوتدم. تارىخ
 اسلام درسلى رنده كو برك ف. كرىمىگه، تاتار تلنده ع. ابراهيمفك، تاتار
 تارىخينك بيشنچى صنفده غيسينه ع بطالغه اييبرد. پروگرامنى عموم مکتبلرگه
 تقدیم قىلام. لىكن تمام مكمل و يتوشلىكلى بر نرسه ايتوب نوگل. بلىكه ميدان
 مذا كره كه قوبو نيتيل. پروگرام شيكلى زور مسئل، برگنه كشى طرفندن
 حل قىلنمايه چقى معلوم. معلملر طرفندن دقتكه آلنوب، محاكه قىلنسه، تنقيد
 ايتلنسه، بىك ممنون قالاچقم. اكرده، مذا كره ايتىگاننك صوڭنده، مصلحت
 طالبسه، روسچه ترجمه سنده يازاچقم. معلم: فاتح سىقى.

قزان - ۱۹۱۴ سنه، سېنته بر ۱ ده.

تنبیه: مثال اوچون، آطنه لىق جدولده ياصالدى. فقط اوچنچى صنفدن
 صوڭ آطنه غه ۱۸ درسندن ده آرتق يازلامادى. چونكه بو پروگرام بوينچه،
 اوچنچى صنفدن روسچه باشلانوب، حساب و باشقه لر بلن، كون صاين
 ۳ ساعت قدر وقتنى آلاچقدر.

مثال اوچون، آطنهلق درس جدولی.

صنفلر:	برنجی	ایکنجی	اوچنچی	دورتنچی	بیشنچی	آلتنجی
دین درسلیری:						
عقیده، دعا و حفظ.	۲	۲	—	—	—	—
عبادات.	—	۲	۲	۲	—	—
معاملات.	—	—	—	۲	۲	—
فقه.	—	—	—	—	—	۱
رتاتار تلی:						
اوقو.	۵	۵	۳	۳	۲	۳
کوچرو.	۴	۳	۲	۱	—	—
املا.	۳	۳	۲	۱	—	—
انشاء.	۲	۲	۲	۲	۲	۲
صرف.	—	—	—	۲	—	—
نحو.	—	—	—	—	۲	—
نظریات.	—	—	—	—	—	۲
حساب:	۵	۵	—	—	—	—
تاریخ:						
انبیاء.	—	—	۲	—	—	—
اسلام.	—	—	—	۲	۲	۲
تاتار.	—	—	—	۱	۱	۱
عرب تلی:						
قرآن.	۲	۴	۳	۱	۱	۱
تجوید.	—	—	۱	—	—	—
قرائت و مکالمه.	—	—	—	۲	۱	۱
املا.	—	—	—	—	۱	—
انشاء.	—	—	—	—	—	—
صرف.	—	—	—	—	۲	—
نحو.	—	—	—	—	—	—
حدیث.	—	—	—	—	—	۲
طبیعت و اشیا	۱	۱	۱	—	—	—
درسلیری.						
	۲۴	۲۷	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸

دین

برج صنف بونچی صنف.

اللهی (۱) طانو. بکالیغی برلیگی. قدرتی. اهوذ بسمله. تاتار چه معناسیله
کلمه توحید، کلمه شهادت. مؤمن به. دعالردن فسقه رافلری. ربنا آتنا دعاسی.
فانعه. سوره اخلاص. کوثر.

محمد علیه السلام نك كملیگی. آنا و آناسی. طوغان یری. مکه شهری.
محمد علیه السلام پیغمبر. قرآن. اسلام دینی.

ایکنچی صنف.

اسلامده بش نرسه: ایمان (۲). نماز. روزه. زکوة. حج. اللهغه اشانو
نیچوک. پیغمبر لرگه. فرشته لرگه. کتاب لرغه. قرآن نیندی کتاب. آخرت کونی.
تقدیر. محمد علیه السلام نك دنیا ده طور وی. دین گه اوند هوی. هجرتی.
مهاجر. انصار. پیغمبر نك وفاتی. چهار یار. ابوبکر. عمر. عثمان. علی.

عمللردن: فرض، واجب، سنت، مستحب، حرام، مکروه کبیلر حکملری برله
فسقه چه غنه بلدر یلور. عملی ره وشده طهارت آلورغه، نماز اوقورغه اویره تیلور.
تیوشلی دعالردن بعضاری اویره تیلور.

تنبییه: بو صنفده، ایسکی پروگراملر بونچه، طهارتنی آپرم درس
ایتوب، فسقه چهر اراق ره وشده، حکملری بلن اویره تورگه ممکن. فقط، فرض،
سنت، مستحب فلانلرن صاناب اویره تو معقول کبک تیمی.

اوچنچی صنف.

بو صنفده، بر فات طهارت حکملرن، تکرارلاب چققان نك صوکنده، نماز

---

(۱) اللهنی طانو - تورلی مثاللر ایله سؤال جواب یولی برله بالالرنك
اوزلرندن تابدر یلور. بالالر آ کلار دای عقللی دلیللر کیترو لور.
(۲) بتون تفصیلاتیله الله نك صفاتلری اویره تیلور.

اسملى نرسەلەر تامامى ايله اوپره تيلور. يعنى اولده گى كىبى جماعت، جمعه وعيد نمازلارنى آيرلوب، دورتنچى صنفقه قالد رلماس.

طهارت، غسل، بتون حكملرى برله. بش وقت نماز بتون حكملرى برله. سجده سهو، اذان، قامت. نمازده اوقلا تورغان دعالر. سوره لر. جماعت نمازى. جمعه. ايكي عيد. تراويح نمازى. جنازه نمازلارنى كتاب دن هم اوقوتوب اوپره تيلور (۱). روزه، زكوة، حج كىبىلر ايله بالالارنى قسقه چدغنه طانشدرلور.

دين درسلىرىنه باغلو رهوشده آدم عليه السلام دن آلوب محمد عليه السلامغه قدر، قرآنده اسملىرى مذكور بولغان پيغمبرلرنىڭ تاريخلىرى اوقوتولور. انسانلرنىڭ آناسى اولان آدم عليه السلام، حاضرگى كونده بير يوزنده امتلىرى كوب اولان موسى وعيسى پيغمبرلر حقنده، شولا يوق قالد رغان تعليماتلىرى حقنده بالالار آڭلاراق، آچىق ايتوب، اوز و نراق معلومات بىرولور.

ايمان حقنده — اوتكان يللرده غى معلومات ار اوستينه تفصيللى راق، كوبرهك عقللى دليللر كيتروب بالالرنىڭ كوكلينه اورناشدريلور. خداينىڭ الوغلىغى، قدرتى، علمى حقنده تورلى مثاللر كيترولور. بويلىك تىوشلى دعالر معنالىرى ايله اوپره تيلور.

دورتنچى صنف.

روزه، زكوة، حج، بتون حكملرى ايله بىلدريلور. معاملاندن: نكاح، طلاق، يمين مسئلهلر بىنى بتون متعلقاتنى ايله بىلدريلور. (عدة، نفقه، رضاع كىبى لر). ايمان — اوتكان يللرده غى معلومات هميشه دوام ايتدريلور.

روزده، حج وقتنده تىوشلى دعالر بتون معنالىرى ايله اوپره تيلور. تشبيه — آور بولورلق بولسه بو صنفده غى بعض معلوماتنى بيشنچى گه قالد رورغه بارى.

بو صنفدن اعتبارا، تاريخ دىنى درسلىرى، «اسلام تاريخى» اسمىلر مستقل رهوشده اوقوتولا باشلار.

(۱) تلاوة سجدهسى، سفر نمازى، قضاغنه قالغان نمازلر. چيرلى كشىنىڭ نمازى وباشقهلر حقنده غى معلومات نپده بو صنفغه كرتورگه ممكن.

بیشنچی صنف.

معاملاتدن — بیع بتون شرطلری ایله. نسیئنه. خیارات. بیع سلم، اقاله. اجاره بتون متعلقاتی ایله. کفالت. امانت. رهن. عاریت. هبه. دعوی. شهادت. غصب. وکالت. وقف. وصیه کبی طور موشده لازم بولغان تورلی اشلارنک شرعی حکملری، یوللری بالارغه آچق، جینگل ایتوب اویره تیلور.

آلتنجی صنف.

اوتسکان یللمده بولغان معلومات لرنی، ایسکیچه یورتسک، فقه ایتوب، شرعی دلیللری ایله جیکلگنه عربی یا که تورکی کتابدن اوقوتیلور. شوشی صنفه اعتقادات، عبادات، معاملات قسملرون تسکرار کورولوب چغارغه، چغارتورغه اجتهاد ایتلور.

تنبیه: بو صنفه هم بیشنچیده «علم حال» درس لرینه آزاورن بیرلورگه تیوش. چونکه بو صنفلرده باشقه درس لر کوبایه. شونک اوچون، بیشنچیکه، دین درسی آز قویلدی. عربجه دن اوقتو مطلوب بولماغانده، بو صنفدن بوتونلهی چغارتورغه یاری.

تاتار تلی.

بونچی صنف.

جهل لرنی سوزلرگه، سوزلرنی ایجک و طاولشرغه آپرتدیریلور. حرفلرنک باصمادهغی همه یاز ودهغی صورتلری بلدیریلور. آنصات دن چیتونگه فاعده سینه بنا ایتوب بتون الفبامزک حرفلرن طانتلور. قسقه، قسقه غنه جهل لر اوقوتلوب تعلیل ایتدیریلور. اوقوغان جهل لردن آکلاغان قدر یسن بالاردن سویله تلور. یل آخرینه تابا بالالر الفبا سوگندهغی قرائت کتابندن تورلی قسقه حکایه لرنی سؤال جواب طریق ی ایله سویلی آلورلق بولورلر. بر نیچه قسقه راق امثال وشعرلر حفظ قیلدیریلور. کویلی ایمان شیکلی الهیات دن بر آز حفظ قیلدیروده مصلحت کوریله.

صوڭغى اصول اولان: «اوقورغە، يازارغە بردن اويرەتو» قاعدەسىنە بناء
بالالار هر ياشقا حرفنى يازارغە اويرەنە بارورلار. تاقئادان، الفبا كئابدن
حرفلار و سوزلار كوچورورلار.

ايڭ باش قاعدەلر نىڭكە سويلەپ بالالارغە طاوشغە بولۇپ املا يازدريلور.
بو صنفدە املا يازدرو طاوشدن، سوزدن، قىسقەراق جەملەردن دە آرتماسقە
تىموش.

بىك طبيعى رەۋىدە گنە ياصلانغان تورلى كچكەنە سۇ اللرگە بالالارنىڭ اوزارندن
جوابلار يازدريلور. جەملەرنىڭ طولماغان سوزلارنى طوتروب، نطقەلر اوزىنە
سوزلار قويوب انشاء يازارغە اويرەتيلور.

ايكنچى صنف.

قىسقە حكايەلرنى، ادبى مقالهلرنى درست ايتوب اوقورغە، نطقە، اوتور،
سؤال كىبى اشارتلىرگە اعتبار ايدەرگە اويرەتيلور. حكايە و مقالهلرنى سؤال
ايله هم سؤالسىز اوز تلى ايله سويلەرگە اويرەتيلور. تلمزگە كرگان بىك
مشهور چىت سوزلارنىڭ تاتارچە معنالارى بالالارغە بلدريلور.

ادىب و شاعرلارمىزنىڭ بىر نىچە قطعە و شعرلارنى نتيجهلەرنى بيان قىلۇپ
كوكلدن حفظ ايتدريلور. املا قاعدەلەردىن بىك كىرەكلىر نىڭكە تىلدىن سويلەنوب
شوكا دائىر طاوشلى املا يازدريلور. املاغە باغلورەۋىدە تلمزنىڭ صرفىدىن بىك
تىپوشلى قىدرىسى، بىرلىك، كۆبلىك، اسم، فعل، صفت كىيلەرنى تىلدىنكە اويرەتيلور.
اوقولغان كچكەنە حكايەلەر، مقالهلەر معلمنىڭ سؤاللارنى بويىچە انشاء ايتوب
يازدريلور.

اوپنچى صنف.

هر حكايە و باشقە طوغرىدە يازلغان معلوماتنى طاوشلارنى رعايە ايله
اوقوب آڭلارلىق، آڭلاغاننى كىشىگە سويلەپ بىرورلىك درجەدە بولورلار.
اوقوغاندە تورلى اشارەلەرنىڭ اوزىن رعايە ايله اوقورلىق بولورلار.
ادىب و شاعرلارمىزنىڭ قطعەلەردىن، امثال و شعرلەردىن بىر نىچەسىن معنالارنى
ايله بيان قىلنوب حفظ ايتدريلور.

املا قاعده لری اویره تیلوب، شول قاعده لرگه موافق املا یازدریلور. جملہ، سؤال، تعجب علامت لرن آنلرنک قویلا تورغان اورنلرن قسقه چه غنه بیان قیلنوب املا یازدریلور. املا درس لرینه باغلو ایتوب حرف نك بیک تیوشلی قدر یسن گنه مناسب کتابدن اوقتلور. آواز و حرف. الفبا. مد و تاوش حرف لری. قالونلق نهچه لك. توتاش و اوزون حرف لری. حرف لرنک آلماشنووی. همزه. برلك و کوبلك علامتی. قوشمتالر حقنده معلومات بیلور. تورلی حکایه و مقالہ لرنی قسقه رتوب، آکلغان قدرندن سؤال برله و سؤال سز انشاء یازدریلور. تورلی سؤال لرگه جوابلر یازدریلور. بالارغه بیک تافش و معلوم نرسه لر حقنده سؤالی و سؤال سز تورلی موضوع لر بیروب انشاء یازدریلور.

دورتنجی صنف.

ادبیات پارچه لری، فنی مقالہ لر. تاریخ و جغرافیادن قطعہ لر آنغان بر قرائت کتابندن اوستنا، درست و شما، حس بلدروب اوقورلق، اوقغاننی آکلاب، سویله ب بیرورك رهوشده بولورغه بالارغه یول کورسه تیلور. شعرلرنی مخصوص طاوشلری ایله فقط کویسن اوقورغه اویره تیلور. ادبی شعرلر و قطعہ لردن بر نیچه سی حفظ ایتدریلور. بو صنفده تانارچه صرف تمام ایتدریلور. صرف دن: ایچکلر. سوز تورلری. اسم. بالغزلق و کومه کلمک. برلك و کوبلك. صفت. صفت درجه لری. صان. صان بولملری. فعل. فعلنک خاصیتلری. غائب، مخاطب. متکلم. زمان، منفی و مثبت فعللر. فعل تورلری. بویورقلر. خبر فعللری. حاضر فعللر. بولاچق فعللر. شرط فعللری. تورده شلر. حال فعللری. مصدرلر. مصدرلرنک یاصالووی. یاردم فعللری. قوشما فعللر. اسم فعل. بابلر. قالم بابی، اوتم بابی عملده ش بابی. فایتم بابی. یوکله تو بابی. تلهك بابی. مرتبه بلهن اوزگارو، قوشمتالر. آلماشلر. کورگه زو آلماشلری. ذات آلماشلری. رهوش آلماشلری. سؤال آلماشلری. بیلگله و آلماشلری. توتاش آلماشلر. ترکه و. قیدلر. یاردملکلر. املقلر. سوز جیلمی. یولداش سوزلر.

صرف دهغى املا فاعده لرینه موافق ايتوب املاء يازارغه اوگره تيلور .
بو صنفده انشادرسينه يغشوق اورن پيرلور . سوزلرنك كير و سنجه لرن
تابدرو . حكايله لر و مقاله لرنى ، تاريخى واقعه لرنى آڭلاغانچه يازارغه اوگره نو .
بالالرنك اوزلرى بليگان نرسه لرون يازو برله آڭلاتو . تورلى يازولرنك
ره و شلرى . خطلر . اش يازولرى نك كچه ركلرى اوپره تيلور .

بيشنچى صنف .

تاتار نلنده يازلغان هر تورلى كتابلرنى توقناوسز اوقى آلورلق بولو .
اوقوغانلرنى آڭلارلىق و كشيگه ده آڭلاتورلىق بولو . تورلى شيوه لر . نلبزده گى
چيتم سوزلر ايله طانشدرو . اوزون يازلغان مقاله لرنى قسقه رتوب و كير و سنجه ،
قسقه يازلغانلرنى اوزون ايتوب اوقو . يازمه قرائت كتابندن هر تورلى -
почеркъ لرنى اوقى آلورلىق بولو . بو صنفده استعمال ايتله چك قرائت
كتابنده : ادبيات ، طبيعت ، تاريخ ، جغرافيه قسملرى بولورغه تيبش .
بو صنفده تاتارچه نحو تمام ايتدريلور . نعوذن : جمله . اييه . حكم .
ياراشمو . ايديرچهن كيسه كلر . وقت . اورن . رهوش . سبب . تاملىق . آيرغچ .
طنشلىر . انده شلىر . كرش سوزلر . اويوشقان جمله . شرط و علامتلىر . جمله تورلرى .
باش و اييه رچن جمله لر . وقت جمله . سبب جمله . تاملىق جمله . آيرغچ جمله .
رهوش جمله . شرط جمله . كبرى جمله . فوشما جمله . برك جمله . فارشق جمله .
بولم جمله . دليل جمله .

طنشلىرنك قويا طورغان اورنلرى : كبرى اوتور . نقطه لى اوتور . ايكى
نقطه . سؤال علامتى . نداء علامتى . كوب نقطه . جهيله لر . تنويقلر . صزق .
تزم . периодъ - نعوذه گى املا فاعده لرينه طوغرى كيتروب املا يازارغه
اوپره تيلور . معلم ياصاب بيرگان پلان بويىنچه ، عادتده شا كردلر تركليگنده
كوبرهك اوچرى طورغان نرسه لر حقنده انشاء يازدرييلور . بالالىق وقتى .
اوى . مکتب . بزنك اول . بيره ملر . يورط هيوانلرى كى . تورلى كشيلىرگه
مكتوبلر . اش يازولرى اوپره تيلور .

آلتنجی صنف.

اونكان يلدەغى قرائت درسلىرى تفصيللى رهوشده هميشه دوام ايتىدۇر يلور. قرائت اوچون تورلى اديب و محررلرنىڭ اثرلرنى قوللانيلور. بو صنفده شا كردلر اديب و محررلرمنىڭ تورلى زور و كچكنه اثرلىرى ايله ياقندن طانشورلر. اوقوغان نەرسەلرنى صرف ونحو قاعدەلرینه تطبيق ايتله كيلنور. مەكەن بولسە بر موافق اثردن ادبياتنىڭ نظرى جهتلرى - теория слов. اوقلور. نثر. شعر. حكايه. رومان كامپديه، دراما. خلق ادبياتى. خلق شعرلىرى. محررلر. اديب و شاعرلرمن حقتده شا كردلرگه معلومات بېرلور. بوڭاده تورلى مثاللرنى شا كردلردن تابدرلور.

بو صنفده تاتار تلىده بولغان نيندى گنه سوز يا كه نيندى گنه جەله بولسەده شا كردلر درست يازارغه هيچ يالغش پيبره مەزگه، طنش لرغەده بيك رعايه ايله يازارغه تيبشيلير.

پلان برله هم پلانسز هر نەرسە حقتده انشاء يازارغه، تورلى نەرسەلرنى ماتور ايتوب تصوير ايتەرگه. شعرلرنى نثرگه قويارغه. مقاله لرنى تلگ انچه اوزگارتوب، كيلشدروب يازارغه - شا كردلر قادر بولورغه تيبشيلير. شولا يوق خطلر، اش يازولر ينىڭ هر تورلىسى بو صنفده كورسە تيلور.

حساب.

بونچى صنف.

تلدن: بردن اونغه قدر. كير و سنجە اوندىن برگه قدر ساناو. بر رقملى سانلرنى جيبو. آلو، قاتلاو. بولو. دورت عملگه برگه مثاللر. (هر حالده سانلر اوندىن آرتماسقه تيبش).

يازوده: شا كردلرنى سان هم اشارتلىر ايله طانشدرو. +، —، ×، =، علامتلىرى ايله طانشدرو. يازوب جيبو، آلو، قاتلاو، بولو. دورت عملگەده

آیری، آیری هم برکه مثاللر هم مسئلهلر چغارتو. شا کردلرنڭ اوزلرینه اش بیرو.

یوقاریدهغی ترتیب ایله یوزگه قدر سانلر ایله اش ایتو. اونارلاب اوکغایغه هم کیریگه ساناو. دورت عمل. معیشتده یش اوچری طورغان چیرک، یارطی، اوچ چیرک کبی سانلر ایله طانشدرو. مسئله چغارغانده اوچری طورغان ژیرشوک، آرشین، ساژین، مثقال، قداق، پوط کبی اولچهولر ایله طانشدرو.

ایکنچی صنف.

اوتکان یلدهغی سانلرنی همیللری ایله تکرار ایتلور. یوز اچندهگی سانلرنی تلدن هم یازدن جیو. آلو، قاتلاو، بولو. دورت عمل ایله مثاللر، مسئلهلر چغارو. شا کردلردن بردن یوزگه قدر بولغان سانلردن ضرب جدولی یاصاتو. قاتلاونڭ طریقلری. بولونڭ طریقلری. دورت عملدن هر قایوسینی آیری، آیری هم بارسینه برکه مثاللر و مسئلهلر چغارتو. شا کردلرنڭ اوزلرینه تورلی حساب اشلری بیرو. مثلا دورت عملگهده جدوللر یاصاتو. مثاللر چغارو. مسئلهلر یاصاو. آنلرنی چغارو.

یوقاریدهغی ترتیب ایله مڭگه قدر بولغان سانلر ایله اش ایتو. تلدن هم یازوب اوکغایغه و کیریگه ساناتو. اونارلاب، یوزهرلهب ساناتو. مڭ اچنده تورلی مثاللر، مسئلهلر حل قیلدرو.

معیشتده جش اوچری طورغان اولچهولر برله شا کردلرنی طانشدرو. عرب رقملری ایله طانشدرو. ممکن بولسه بوصنفده اوق ریم رقملری ایلهده X گه قدرگنه بولسهده طانشدوروغه یاری.

تنبیه: اوچنچی، دورتنچی، بیشنچی، آلتنچی صنفلرده حساب درسلی روسکی کلاصده، روس تلنده اوقتلدقندن، آیروچه پروگرامماتوزولمهدهدی. روسکی کلاصنڭ پروگراممنده تفصیلی ایله یازلغان. کیرهک کشی، شوندن فائدهلنورغه ممکن.

طبیعت و اشیا درسلىرى.

بونچى صنف.

يىر. صو. صونڭ اوچ ھالى. قار. بوز. ياغمور. بولۇپ. چق. قراو.
طومان. اوسملىكلاردىن بالالرفھ بىلگوليرەك بولغانلىرى. آشلقلر. آنلرنڭ اورلقلىرى.
اوسملىكلرنڭ نامر - يافراق. صاباق. باش كىي قىسىملىرى ايله طانشىدرو.
ھىوانلرنڭ بالالر طورموشىندە كوبرەك اوچرى تورغانلىرى: آط. صيىر.
صارق. كجھ. تاوق. مەتەچ. اوردەك. فاز. تىچقان. مەچى. ات. كوگەرچن.
چىچق. قارغا. چەوكە وباشقەلر.

ايكنچى صنف.

يىر. تىگىز يىرلر. طاولر. چوقورلر. بالچقنڭ نۇرلىرى. قوملى بالچق.
از بىز طاشى. گرانىت.
جھات اصلىھ. قوياش چىقىشى. قوياش بايشى. تون ياغى. كون ياغى. قومپاس.
ھوا. ھوا ھقندە نورلى تىجر بەلر. جىلىق. صالقونلىق. ھوانڭ كىرەكلىگى.
صو. ياغەلر. چىشمەلر. صو ھقندە فنى تىجر بەلر. صودە ھوا. صونڭ قۇتى.
صونڭ اوچ ھالى تفصىللى راق ايتوب. صافى صو. نچار صو. صونڭ كىرەكلىگى.
طبيعىدە گى قاطى، صىيىق ھم غاز ھاللرى.
اوسملىكلر. آشلىقلر. اولەنلر. اورماندە اوسە تورغان آغاچلر. يافراقلى
اورمان. الصلى اورمان. گومبەلر. آباغا. موكلر.
اورماندە وباصودەغى ھىوانلر. فائىدەلېلرى ضررلىلىرى. يىردن چىققان
نرسەلردن: تىمور. آلتون. كىمىش كىيىلر بىلدىرلور.
تېنپھ: بو ايكى صنفدە طبيعت و اشيا، شولا يوق جىغرافيا درسلىرى آبروم
كتابدن اوقولمېچە، تىلدن ھەدە قرائت كىتابلردىن غنە بىلدىرلور.
تېنپھ، اوچنچى، دورتنچى، بىشنىچى ھم آلتىنچى صنفلردە طبيعت و جىغرافيا
درسلىرى، روسسكى قلاصدە و آندەغى درس كىتابلردە بولدقندىن بو اورندە

آیروچه پروگرامما توزورگه لزوم کورلمه‌دی. شولایده معلم اولان ذات، تلدن‌گنه اولسه‌ده هېبشه طبیعت درس‌لرون شا کردلرگه بلدره بارورغه تیوش.

تاریخ.

برنچی صنف.

دین درس‌لرنده اوندی.

ایکنچی صنف.

دین درس‌لرنده اوندی.

اوچنچی صنف.

دین درس‌لرنده بیان فیلنغانچه، آدم علیه السلامدن محمد علیه السلام‌گه قدر بولغان پیغمبرلرنک تاریخلری اوقتلور. بیک قسقه‌غنه ره‌وشده، اسلام تاریخی و محمد علیه السلام بلهن طانشدرلور.

تورک - تاتار تاریخندن قسقه‌چه‌غنه معلومات بیرلور. تاتار ادبیاتینه خدمت ایتوچیلر، مثلا: مرجانی، ناصری، غصبرینسکی، آق‌ملاهم توقایف کبیلر بلهن طانشدرلور.

دورتنچی صنف.

اسلام تاریخی: عربستان. عرب خلقی. عرب لرنک اسلامدن ئلیکگی حاللری. مذهب و عاداتلری. قویش قبیله‌سی. محمد علیه السلام‌نک دنیاغه کیلوی. طوغان وقتده‌غی بعض واقعه‌لر. محمد علیه السلامنی ایمزو. کورکوک یارو واقعه‌سی. حضرت هلبیه. حضرت آمنه‌نک اولووی. باباسی عبدالمطلب‌نک اولووی. ابوطالب تربیه‌سی. برنچی مرتبه شامغه سفر. حضرت خدیجه ایله نکاحلری. کعبه اللهنی توزه‌تو. محمد علیه السلام‌نک عدل حکمی. محمد علیه السلام‌نک پیغمبرلرکدن اولگی حاللری. پیغمبرلرک کیلو. دینگه اوندی باشلاوی. آچیق‌دن خلقنی دینگه چاترو. ابوطالب‌نک حضرت رسولنی همایه ایتووی.

مشركلرنىڭ ھجوملىرى. رسول اللہغە ايك دشمانلار. صحابەلەر. حبش گە ھىجرت. حضرت ھىزە و حضرت ەمرنىڭ اسلامغە كىرولمى. مسلمانلارغە بايقوت. عام الحزن. مەدىنە. مەدىنە خەلقىنىڭ اسلامى. مەدىنە گە ھىجرت. رسول اللەنىڭ كوچىسى. مەھاجر و انصار. حضرت رسولنىڭ غىزە و سىرەلەر. بىر، اھد، خەدىق، ھىدىيە مەھدەسى. تورلى پادشاھلارغە ايلچىلەر يېھىر. مەكەنىڭ فەئى. ھىج و داع. رسول اللەنىڭ وفاتى. چەھارىار. صحابەلەر.

تاتار تارىخى: (۱) تاتارلارنىڭ باشلانۇشى. آلارنىڭ تىركىلىكى. عادىلەر. روسىيە گە كىرولمى. چىنگىز خان. باھلى. آقساق تېھور. آلتون اوردا خانلىقى. قازان خانلىقى و مەشھور رەك خانلەر. سىيۇم بېكە. قازان آلنو. ھازىرگى كۈندە تاتارلەر. بونلەر ھەمەسى قىسە، چەراق بېرەر درسلىك بويىچە اوقۇلۇب، مەلم طرفىدىن تەفەللۇق سويلەنور.

بېشىنچى صىفى.

اسلام تارىخى: خەلقى راشىدىن. حضرت ابو بىكر. پېغەمبەرىك دعوا ايتىۋىلەرگە فارشو صوغشلىر. حضرت ەمر. سۈرىيە سىفرلەر قەدىس شىرىفىنىڭ فەئى. ايران سىفرلەر. حضرت عثمان و آننىڭ خەلقى. قرآنى درىستلەر. حضرت عثماننىڭ شەھىد ايتىلۇشى. حضرت ەلىنىڭ خەلقى. آننىڭ خەلقى مەشھور واقەلەر. شەھىد ايتىلۇشى. امۇبە دولتى. آنلردىن اون دورت كەشىنىڭ خەلقى. قىلغان اشلىرى.

تاتار تارىخى: بلغارلەر. بلغار مەدىنىسى. عادىلەر. بلغارلەر و دشمانلەر. تاتارلەر كىلۇشى. بلغار دولتىنىڭ يىغۇشى. تاتارلەر. چىنگىز خان. آننىڭ سىفرلەر. چىغناي و آننىڭ خەلقى. جۇجى خان. باتۇ خان. جۇبۇگە قايتۇ. آلتون اوردا دولتى. بىرگە خان. نۇغاي مېرزا. اوزبىك خان. بېردىبىك خان. مامامى مېرزا. توقتامش خان. ابدىگى مېرزا آقساق تېھورنىڭ دىش قېچاققە كىرلۇشى. توقتامشنىڭ آفتى كۈنلەر. الۇغ مەھد خان. سىد اھمەد خان. آلتون اوردا دولتىنىڭ يىغۇشى. قازان پادشاھلىقى. الۇغ مەھد خان قازاندا. مەھود خان. ابراھىم

(۱) اوچىنچى صىفى سويلەنگەن نۇسخەلەر، بۇ صىفى تەفەللۇق رەھوشلىك اوقۇلۇر.

خان. الهام خان. محمد امين خان. ماموق خان. عبداللطيف خان. محمد امين خان ايكنچى مرتبه. شاه على خان. صاحب گراى خان. صفا گراى خان. جان على خان. صفا گراى خان ايكنچى مرتبه. اونامش گراى - سيوم بيكه. شاه على خان ايكنچى مرتبه. پادشاه سزلق كونلرنده. يادكار خان. قران خانلغينڭ يغلووى. تنبيه: ممكن بولسه، بو صنفده، استرخان وقرىم خانلقلرى هم سيبيريا پادشاهلقلرى حقنده قسقهچهغنه معلومات بيرلسه ياخشى بولور ايدى.

التنجى صنف.

اسلام تاريخى: دولت عباسيه. ابوالعباس عبدالله السفاحدن - المستعصم بالله عبدالله بن المستنصرگه قسرى عباسيلردن كىلگان ۳۷ كشىنڭ خلافتلىرى. مصرده دولت عباسيه. اندلس دولت امويهسى وطوائف ملوك. عبدالرحمن بن معاويه دن باشلاب، بونلردن خليفه و حكمدار بولغان ذاتلر. مرابطين دولتى واندىلس. موحدين دولتى واندىلس. اندلسنڭ انقراضى. بنى احمر حكومتى. اندلسنڭ صوك كونلىرى. طوائف ملوك. بنى اغاب حكومتى. فاطميون دولتى. دولت ايوييه. غلامان انراك حكومتى، غلامان جراكسه دولتى. آزيادهغى طوائف ملوك. خوارزميلر. تاتار خانلىرى. چنگز خان. هلاكو و ايران دولت چنگز يهسى. سلچوقيلر. ايران دولت سلچوقيهسى. كرمان دولت سلچوقيهسى. روم دولت سلچوقيهسى. عثمانلى دولتى. اهل صليب صوغشارلى. اهل صليب سفرلرينڭ نتيجهلىرى. اسلام و عرب مدنيتى. صوك كونده اسلام.

تورك تاتار تاريخى: تورك آتالا طورغان قومنڭ ظهورى. اورنلىرى. معيشتلىرى. ايسكى دينلىرى. تارالا باشلاولرى، تورلى اسم آلوارى. توركلرنڭ غرب طرفينه حركتلىرى. بالامير هم آتيللا خانلر. كوچنو واقعهلىرى. حزرلر. آلارنڭ مسلمانلر بلهن معاملهلىرى. حزرده اسلامينڭ تارالووى. توركلردن بلغارلر. توركلر حقنده عمومى معلومات. بلغار حكومتينڭ اورنى. كورشيلرى. چواشلر. آلارنڭ اصللىرى. باشقردلر. باشقردلرنڭ بلغار حكومتينه تابع زمانلىرى. قران حكومتينه تابع زمانلىرى. روسيهگه تابع بولولرى هم فتنهلىرى. حزرلرنڭ

اصللری. اسلاولر. اسلاولرنڭ اصللری و قسقه رهوشده باشقه حاللری. بلغارلرنڭ كورشیلری بلهن معامللری. سودا، هنر، كسب، معارف و عادتلری. دینلری. اسلام دینن قبول ایتولری. بغداد ایلچیلری کیلو. بلغار حكومتینڭ شهرلری و آلاردن قالغان اثرلر.

ناتارلرنڭ ظهوری. بلغارلرنی طنچسزلاولری. بلغار دولتینڭ بتوی. تنبیه: بو «محمدیه» ترتیبی. مین ناتار تاریخی اوچون بر قرارغه کیله آلامد. بیسنچی صنفده ع. بطالغه، آلتنچی صنفده «محمدیه» گه ایاردم. آور بولورلق بولسه، بونلرنڭ برسنگنه آلوب ایکی صنفده اوقنورغه ممکن.

عرب تلی.

بونچی صنف.

عربی حرفلر كورساتلور. حرکهلر: آست، اوست، اوتور، تشدید، ساکن - اوگرهتلور. برهه كلمه لهب، بولوب، بولوب قرآن اوقورغه اوگرهتلور، ناتار تلمده اوچراغان عربی سوزلرنڭ معناسی سویله نور. بالالر قولینه، یازغه تابا برهه قرآن کیسه گی، مثلا یس یایسه هفتیک شیکلی نرسه بیرلور.

ایکنچی صنف.

عربی سوزلرنی درست اوقورغه اویرهتلور. قرآن اوقورغه اویرهتلور. تجوید قاعدهلرینی رعایه ایله، آیتلرنی توتاشدن اوقورغه ملکه حاصل ایتدلور. آز بولسه ده، عربچه لغت بلدلرور. عربی سوزلرنی یازارغه اویرهتلور.

اوچنچی صنف.

بوصنفده بالالر، قرآننی یاخشی ایتوب اوقی آلورلر. تجوید قاعدهلری، حکملری اویرهتلور. قرآننی تجویدگه تطبیق ایله اوقنلور. تجویددن: حرکه - سکون. ادغام. اخفا، اظهار، اقلاب. مدلر. قلقل. سکنه و باشقهلر.

عربی سوزلار، عربی جمللر اویره تلور. عربی مقاللر، حکمتلی سوزلر اویره تلور. بونک اوچون اپک یاخشی نرسه حدیث در. قسقه وجیکل عبارلی حدیثلرنی معنالری بلهن اویره تو، بعض برلرن حفظده قیللر و بیک فائدهلی بولاچقدیر. بونک اوچون، اربعینلرگه بولگان کچکنه حدیث کتابلرندن فائدهله نورگه ممکن. بونک بلهن هم اخلاق درسلی ده اوتله لگان بولا. بوصنفک غریجه لغتگه اهمیت بیرورگه کیرهک. قسقه راقته عربی املالر یازارغده یاری.

دورتنچی صنف.

عرب تیلینک قاعده لرن، آیروجه بیان قیللمیچه غنه، عملی ره وشد، عبارلرنی درست اوفورغه اویره تلور. عرب سوزلرینک معنالری، قسقه راق جمللر بلدرلور. عربجه جمللرنی تاتارچه غه، همده کیر و سنجه قیللندرلور. اوفوتوده تهرین، مکالمه همده ترجمه اصللری قوللانلور. قرائت عربیه دن، برور کتاب کورگازلور.

عربی املایازدرلور. ترجمه طریقیله، انشا شیکلی نرسه لر اشله تورگه ممکن. قرآن وحدیث درسلی دوام ایتدرلور. بوصنفده حدیثگه یاخشی اوق اهمیت بیرلور. درست عباره بلهن اوقتلوب، معنالری آچق اویره تلور. اربعینلرگه بولگان حدیثلردن اوزونراقلری اوقتلور.

بیشنچی صنف.

عرب تیلینک صرفی هم درست یازو قاعده لری اویره تلور. قرائت عربیه نی صرفقه تطبیق ایله اوقتلور. تهرین و ترجمه اصللری قوللانلور. کوب گنه عرب سوزلرینک معنالری اویره تلور، صرف تمامنده، ممکن بولسه، نحوونک ده مبادئی کورساتلور. صرفدن: کلمه و آنک باصالووی، صرفنک تعریفی. اقسام کلمه. مصدر. وزن حرفلری. فعللر. مجرد، مزید، سالم، صحیح، معتل. ماضی، مضارع امر. بابلر. فعللرنک صرف قیلنووی. امر باللام. مثبت و منفی. لازم و متعدی. معلوم - مجهول. معرب - مبنی. اسملر: مذکر، مؤنث. مفرد، ثثنیه، جمع. صان. مشتق. اسم فاعل. اسم مفعول. اسم تفضیل. صفت مشبوه. اسم

زمان و مكان. نكره و معرفه. ضمير. علم. اسم الاشاره. اسم موصول. اسمناك
اعراب و بناسى. حرفلر. عرب تلنדה املا و انشا يازدرلور.

قرآن و حديث درسلى دوام ايتدرلور، حديث، بوصنفده آيرم درس
بولاريق، چن اهميت بلن اوقتلور. حديثناك معنالرى، تفصيللى ره وشته اويره تلور.

آلتنچى صنفى.

بوصنفده عرب تلى بر درجه تمام بولغان بر صفت آلورغه تيوش. عرب
تلىناك بره قات صرفى كورلوب چققاچ، نحوى تمام ايتدرلور. نعودن: علم
نعودناك تعريفى. فعلناك اعراب اورنلرى. نصب اورنلرى. جزم اورنلرى.
رفع اورنلرى. اسمناك رفع اورنلرى: فاعل. نائب فاعل. مبتدا - خبر. كان
واخواتيناك اسمى. ان واخواتيناك خبرى. اسمناك نصب اورنلرى: مفعول به.
مفعول مطلق. مفعول لاجله. مفعول فيه. مفعول معه. مستثنى بالا. حاله تميز.
منادى. اسمناك جر اورنلرى: مضاف اليه. حرف جرلر. اعراب تقديرى.
توابع. نعت. صفت. عطف. توكيد. بدل. اعراب محلى. تحليل. ضميرلر. عرب
تلنדה املا و انشا يازدريلور.

قرآن و حديث درسلى دوام ايتدرلور. هم بوصنفده، ممكن بولسه
بشنچيدن باشلاب، قرآنناك بعض اورنلرن معناسى بله اوقوتلسه، مصلحت
بولور ايدى. حديث درسلى، بو صنفده تمام بولغان شكلنى آلورغه تيوش.
بو صنفده چيتونورك، اوزونراق حديثلر اوقتلور.

درسلك او چون موافق كتابلر .

برنچی صنفده:

دين درسلى او چون: علم حال ش. عونى. ارکان اسلام عماد الچركىلى
ایمان قسمى.

تاتار تلى او چون: معلم اول هادى مقصودى. تاتار تلى برنچی جزء
ع. عصمتى، م. فؤاد.

حسابدن: محى الدين قربانعلیيف. برنچی کتاب.

طبیعت و اشیا درسلى او چون معلمگه فایده لاناورغه: طبیعت اچنه
برنچی کتاب. ع. سلیمانی.

ایکنچی صنفده:

دين درسلى او چون: علم حال برنچی قسم، ی. خلیلى، عقائد هادى
مقصودى. عقائد برنچی ح. زبیری. عقیده ر. فخرالدینف. ارکان اسلام برنچی.
علم حال ایکنچی. عباسی.

تاتار تلى او چون: قرائت ابتدائیه ایکنچی کتاب ف. آگییف. تورکی
اوقو ایکنچی جزء م. مرجانی. تاتارچه اوقو برنچی جزء م. قربانعلی.
حسابدن: محى الدين قربانعلیيف ایکنچی کتاب.

طبیعت و اشیا درسلى او چون معلمگه فایده لاناورغه: طبیعت اچنه
ایکنچی کتاب.

اوچنچی صنفده:

دين درسلى او چون: ارکان اسلام ایکنچی قسم عماد الچركىلى. علم

حال اوچنچى، دورتنچى قىسىملىرى، عباس ابراھىم. عبادات اسلامىيە، ھ. مقصودى.
اوچنچى، دورتنچى جىزىلىرى. تارىخى انبىاء، ى. خىلىلى. تارىخى انبىاء ق. بىككولوف.
تاتار تىلى اوچون: قىرائت ابتدايىيە اوچنچى كىتاب ف. آگىيىف. ياڭى
قىرائت ع. توقايىف. رەبىر املا ح. فىيىزى. تاتار املاسى ع. ابراھىمىف. املا
مەلىمى ص. كىمال. حساب، جىغرافىيا، تەبىئەت و اشيا دىرسلىرى روسچەدىن اوقۇتۇلا.
عرب تىلى اوچون: حىدىث الكىتاب الاول ع. بارودى. فن تىجويد
ش. عونى.

دورتنچى صىنقىدە:

دىن دىرسلىرى اوچون: علمىيەتتە بىشىنچى، آلتىنچى قىسىملىرى عباس
ابراھىم. ى. خىلىلى نىڭ علمىيەتتە اوچنچى ھەم مەملىكىتى ئىككىچ، تىلاق، يەمىن قىسىملىرى،
عبادات اسلامىيە بىشىنچى جىزى، ھادى مقصودى.
تاتار تىلى اوچون: بىك يورۇلى بىرىنچى جىزى ح. اسكىندىروف. تاتار سىرفى
ع. ابراھىمىف.
حساب، جىغرافىيا، تەبىئەت و اشيا دىرسلىرى، روسىيە تارىخى روسچەدىن
اوقۇلاچقىلىرى.

اسلام تارىخى اوچون: اسلام تارىخى ى. خىلىلى. عصر سەئادىت
ش. شىرفى اصحاب كىرام، تىنخاب ايله.
تورك - تاتار تارىخى اوچون: تارىخى اسلام و مىلى كىتابىدىن
فائىدەلانورغە مەكىن.

عرب تىلى اوچون: مەبدا القىرائە بىرىنچى جىزى، ص. بىككولوف. حىدىث
الكىتاب التانى، الكىتاب التالىث ع. بارودى.

بىشىنچى صىنقىدە:

دىن دىرسلىرى اوچون: علمىيەتتە بىشىنچى عباس ابراھىم. مەملىكىتى،
تىنخاب ايله. ى. خىلىلى.

تاتار تلی اوچون: بلك يورطی ایکنچی جزء ح. اسکندر ف. مکتبه ادبیات درس لری ع. توقیف. یاگا ادبیات ع. ابراهیم، ع. بطال. تاتار نحوی ع. ابراهیم ف.

حساب، جغرافیا، طبیعت و اشیا درس لری، روسیه تاریخی روسچه دن اوقوتولاچق لر.

اسلام تاریخی اوچون: تاریخ اسلام ایکنچی قسم فاتح کریمی. تاتار تاریخی اوچون: تاتار تاریخی ع. بطال.

عرب تلی اوچون: عربچه صرف رحیم جان الارجانی، سلم القراءه برنچی جزء یعقوب دولاطف. مبداء القراءه ایکنچی جزء ص. بیکبولاطف. مک بر حدیث عارف بک.

التنجی صنفده:

دین درس لری اوچون: مفصل علم حال. ع. بوی. قدوری و بویگا اوششاش عربی کتاب.

تاتار تلی اوچون: یاگا ادبیات ع. ابراهیم، ع. بطال. نظریات ادبیه ع. بطال. ادبیات اصول لری ع. سعدی.

حساب، جغرافیا... روسچه دن اوقوتولاچق.

اسلام تاریخی اوچون: تاریخ اسلام اوچنچی قسم فاتح کریمی. تاتار تاریخی اوچون: زکی ولیدینک تاریخنن فائده لانورغه ممکن. هم ع. بطال. بیسنچیدن قالغانی.

عرب تلی اوچون: عربچه نحو رحیم جان الارجانی. سلم القراءه ایکنچی جزء، ی. دولاطف. مک بر حدیث عارف بک.

تنبییه: بونده کورسه تلنگان کتابلر، حاضرده، مطبوعانده کورلیگانلاری یازلدی. طاغنده یخشیراق نرسه لر چقسه، البته اوزگرتلورگه ممکن. بعض

بر نرسه لر اوچون ایکی - اوچ کتاب کورسه تلمدی. البته شونلردن بره رسنگنه صایلاب آلورغه تییشلی. هم کتاب صایلاغانده، پروگرامغه قایتوب قارارغه توصیه ایتلهدر

آنک اوستینه کوب کتابلرنی، معلملر اوزلری فائده لاندور اوچون طوتارغه کیرهک. مثلا بونده اشیا درسلری اوچون، هم آخرغی صنفلرده عقیده درسلری اوچون کتابلر کورسه تلمه دی. البته هر معلم، اوزینه کیرهک کتابنی طابا آلاقی.

T 468

بهاسی 15 نین.

روسینانگ همه شهرنده مشهور کتابچیلرده
صاتلمقدده در.

کولوب آلدروچیلر اوچون باش اسکلادی قزانده
«صباح» کتبخانه سنده.

مراجعت اوچون آدریس:

Казань } Т-ву „САБАХЪ“.
Уфа }